

PROGRAM FÖR LINKÖPING

2015 – 2018

miljöpartiet de gröna

INNEHÅLL

1. Inledning.....	3
2. Klimat och energi.....	4
3. Miljö och naturvård.....	6
4. Samhällsplanering.....	8
5. Trafik och kommunikationer.....	10
6. Stadsdelsutveckling.....	12
7. Ekonomi och jobb.....	14
8. Lokalt företagande.....	16
9. Kommunen som arbetsgivare.....	18
10. Mat och matproduktion.....	20
11. Förskola och barnomsorg.....	22
12. Skola och vuxenutbildning.....	24
13. Studenterna och universitetet.....	27
14. Sociala frågor.....	29
15. Äldreomsorg.....	31
16. Kultur och fritid.....	33
17. Feminism och lika rättigheter.....	35
18. Lokal demokrati.....	37

Utgivare: Miljöpartiet de gröna i Linköping
Redigering: Cecilia Bergfast, Ulf Flodin, Pål Frenger, Nils Hillerbrand
Foto och layout: Pål Frenger
Textbearbetning: IdeasAtWork
Tryck: LTAB, certifierat enligt ISO 9001 och ISO 14001

1. INLEDNING

Miljöpartiet de gröna driver en politik för ett långsiktigt hållbart samhälle. Genom investeringar i välfärden och en grön omställning skapar vi nya jobb och främjar lokalt företagande. Vi satsar på skolan för att ge alla elever förutsättningar att lyckas oavsett bakgrund och förutsättningar. Vi skapar ett jämställt samhälle fritt från diskriminering.

För att både vi och kommande generationer ska kunna leva väl krävs att miljöförstöring och utsläpp av växthusgaser minskar kraftigt. Detta gäller även lokalt och Linköping har alla förutsättningar att gå i bräschen. Vi anser att arbetet mot målet att Linköping blir en koldioxidneutral kommun år 2025 måste intensifieras. För det krävs inte bara en handlingsplan utan även kraftfulla investeringar, som också är jobbskapande.

Vi vill främja det lokala företagandet och skapa bättre förutsättningar för småföretagare att utvecklas och bli leverantörer åt kommunen vid upphandling av olika varor och tjänster. De kommunala bolagen har också potential att skapa fler arbetstillfällen.

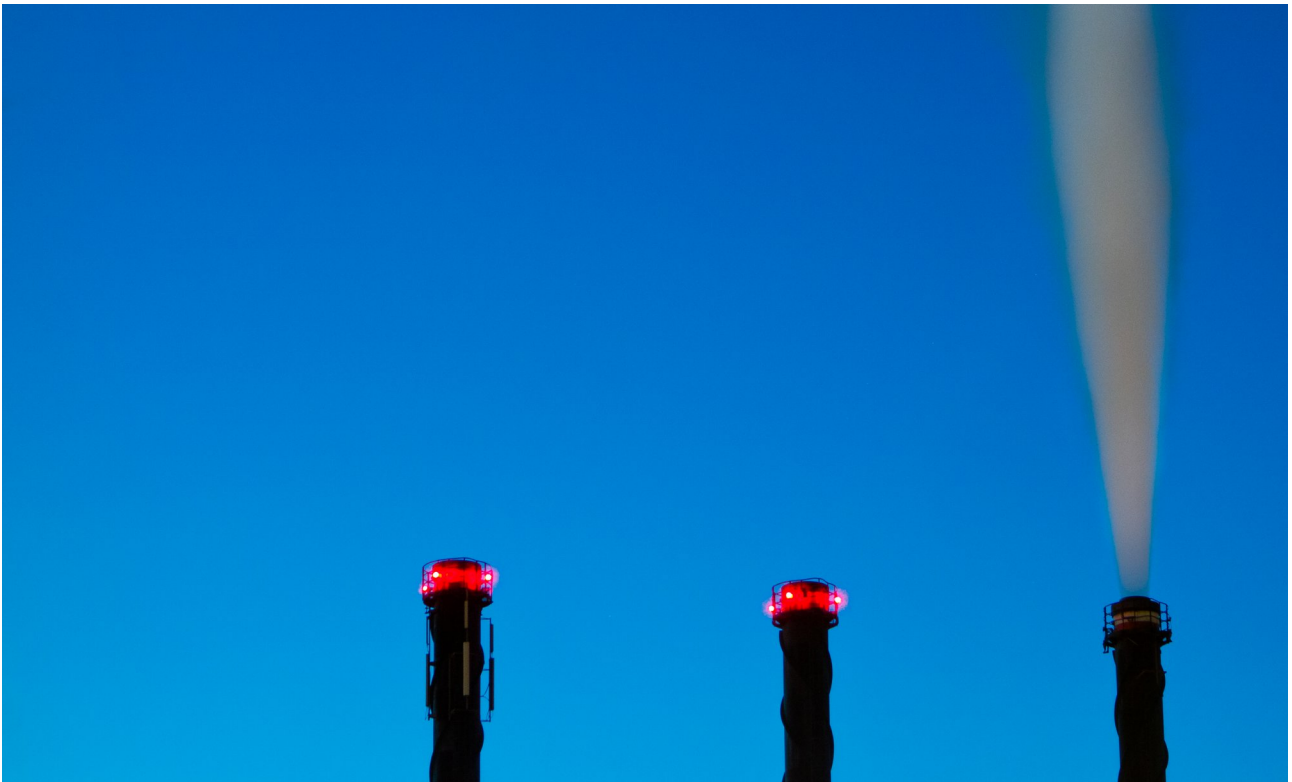
Vi står upp för en god välfärd för alla och vi anser att det behövs högre personaltäthet inom förskolan, skola och äldreomsorg. Skolan

behöver mer resurser, i form av till exempel stärkt elevhälsa samt fler speciallärare och specialpedagoger, för att alla elever ska kunna lyckas med sin skolgång. För våra äldre vill vi se större möjlighet till inflytande i innehållet inom äldreomsorgen. Äldreboenden ska drivas i kommunal regi och med komplement av idéburna organisationer. Vi vill se en äldreomsorg fri från kommersiella aktörer och utan ständiga upphandlingar.

För att alla människor ska kunna delta i samhället på samma villkor måste vi ändra på snäva könsnormer och bristen på jämställdhet. Det handlar om allt ifrån att satsa på kompetensutveckling inom normkritiskt arbete och HBTQ vid kommunens skolor, omsorgs- och vårdinrättningar, till att bli bättre på att upptäcka diskriminering och sätta in rätt insatser.

Miljöpartiet de gröna vill vara en röst för dem som inte kan göra sina röster hörda. Vi uttrycker det med tre solidariteter;

- ➔ solidaritet med djur, natur och det ekologiska systemet
- ➔ solidaritet med kommande generationer
- ➔ solidaritet med världens alla människor

2. KLIMAT OCH ENERGI

När vi ser att de internationella överenskommelserna om klimatåtgärder gång på gång misslyckas blir de lokala initiativen allt viktigare. Linköpings kommun kan göra en hel del för att minska utsläppen av koldioxid framförallt inom energisektorn. Ju snabbare vi kommer igång desto enklare blir omställningen.

Världen står inför sin kanske största ödesfråga någonsin. Hur vi människor handlar inom det närmsta decenniet, lokalt såväl som globalt, kommer vara avgörande för hela jordens framtid.

Koldioxidneutral stad

Vi kommer att verka för att visionen om ett Koldioxidneutralt Linköping 2025 fullföljs genom att ta fram en tydlig handlingsplan och sätta en budget. Samtliga nämnder och bolag ska få ett tydligt uppdrag att arbeta för att målet nås. Linköping ska vara en föregångsstad när det gäller energiproduktion och energianvändning. Vi vill säkerställa att kommunen kan generera ett ordentligt överskott på förnybar energi 2025. Vi behöver också avsevärt minska våra utsläpp

av växthusgaser i Linköping. Samtidigt kan vi hjälpa andra regioner genom att exportera klimatneutral teknik. Genom att gå före, tar vi vår del av ansvaret i kampen mot den globala uppvärmningen.

Biogas för framtiden

Produktionen av biogas kan Linköping vara mycket stolt över. Den är i det närmaste klimatneutral och ersätter betydligt mer miljöskadliga bränslen. Biogas ska vara ett så attraktivt val att så många som möjligt ska vilja ersätta sina fossildriva fordon med biogasdrivna. För att möjliggöra detta behövs fler tankstationer och att vi återinför gratis parkering för biogasbilar på Dukatens parkeringar. Priset på biogas behöver också vara konkurrenskraftigt i

förhållande till billigare, miljöskadliga bränslen.

är att vi dels får ett behagligare inomhusklimat och dels minskar koldioxidutsläppen.

Energieffektiva bostäder

Hur vi bor och vilken komfort vi har hemma är mycket viktigt för vår livskvalitet. Men uppvärmningen av bostäder bidrar till stora utsläpp av koldioxid. Vi vill göra Linköpings bostäder och fastigheter energieffektiva. Vinsten

För att nå ett hållbart Linköping behöver vi ställa krav på passivhus vid nybyggnation. De kräver inte värmetillförsel under stora delar av året, och den uppvärmning som behövs ska göras med miljövänlig och ekonomiskt lönsam fjärrvärme.

Vi vill:

- ➔ **Främja framväxten av mikroproducenter av el, som genom s.k. nettodebitering kan tillföra egenproducerad el från förnyelsebara energikällor såsom vindkraft och solceller.**
- ➔ **Att en tydlig handlingsplan och budget sätts för visionen Koldioxidneutralt Linköping 2025.**
- ➔ **Tillföra investeringsmedel för kraftig utbyggnad av förnybar elproduktion enligt planen för koldioxidneutralt Linköping 2025.**
- ➔ **Främja fjärrvärme från biobränsle och avfall.**
- ➔ **Ge Tekniska verken och Stångåstaden i uppdrag att investera i fler vindkraftverk och annan förnybar elkraftsproduktion.**
- ➔ **Markant öka takten för installationer av solcellsanläggningar på lämpliga tak i kommunens och de kommunala bolagens fastighetsbestånd.**
- ➔ **Ansluta så många fastigheter som möjligt till fjärrvärmenätet för att öka produktionen förnybar el i kraftvärmeverket.**
- ➔ **Underlätta för småskalig biogasproduktion på gårdsnivå.**
- ➔ **Erbjuda biogas till ett konkurrenskraftigt pris till privatpersoner och företag.**
- ➔ **Energieffektivisera kommunägda fastigheter.**
- ➔ **Ställa krav på passivhusprestanda vid nybyggnation på kommunens tomtmark.**
- ➔ **Införa individuell mätning av varmvatten i Stångåstadens flerbostadshus.**
- ➔ **Omfördela elnätstaxorna så att de blir mer sparfrämjande genom minska den fasta delen och höja den rörliga delen i taxorna.**

3. MILJÖ OCH NATURVÅRD

Människan är beroende av en god miljö för att kunna leva. Vi är en del av naturen. Frisk natur ökar förutsättningarna för mänsklig hälsa, och tillgång till natur vi uppskattar är viktigt för vårt välbefinnande.

Vi vill att Linköping ska bli en ekologiskt hållbar stad där medborgarna har lätt att komma ut i vacker natur. Idag är över 500 arter i det östgötska odlingslandskapet utrotningshotade och naturvården måste få både högre status och större anslag. För att värna den biologiska mångfalden måste värdefulla naturområden i kommunen bevaras och utvecklas, genom skydd och skötsel av naturen.

Ekarnas stad

Linköpings kommun har ett stort och speciellt ansvar att vårda det världsunika Eklandskapet. När staden växer vill vi att de gröna stråk som binder samman biologiskt värdefulla miljöer bevaras och utvecklas, så att arter kan sprida sig

däremellan. Linköping är ekarnas stad, och genom utbildning kan vi sprida information om detta.

Vi vill också att södra Vallaskogen ska vara ett naturreservat. Där liksom i andra reservat ska skötselplaner upprättas och följas.

Skydd och anpassning

Kommunen behöver värna om strandskyddet, så att det är möjligt för alla att vandra efter våra vattendrag. Vi vill att Tekniska verkens vattenkraftverk anpassas så att de klarar dagens miljökrav. Det innebär att vandringsvägar för fisk ska byggas och Ljungs gamla fåra öppnas. Dock får det inte ske till priset av ökade utsläpp av växthusgaser.

Farliga ämnen

Partikelhalterna är för höga på vissa platser i staden, och eftersom höga partikelhalter riskerar att skada människors hälsa måste kraftfulla insatser sättas in för att sänka dem. Dessutom bör mätningar ske på fler utsatta vägar för att få en ännu bättre bild av var höga halter kan bildas. Vi vill också att tillåtna gränsvärden för buller

ska anpassas efter människan och inte efter behovet av bostäder.

Användningen av farliga ämnen måste minska. Genom information, samarbete och tillsyn vill vi arbeta för att farliga ämnen fasas ut ur kretsloppet. I Linköping ska vi välja bort varor med sådana ämnen redan vid upphandlingen. Hållbara materialval ska göras inom alla sektorer.

Vi vill:

- **Prioritera bevarandet av biologisk mångfald.**
- **Skydda, vårda och utveckla värdefulla naturområden. Linköping har ett speciellt ansvar för det unika Eklandskapet.**
- **Skapa fria vandringsvägar för fisk i våra vattendrag och samtidigt kompensera för bortfallet av vattenkraft genom utbyggnad av vind- och solenergi.**
- **Överträffa minimikrav på låg partikelhalt i luften enligt gällande normer.**
- **Minska användandet av farliga kemikalier, genom krav i upphandling, samarbete och tillsyn.**

4. SAMHÄLLSPLANERING

Vi vill att Linköping ska ligga i framkant inom hållbar stadsutveckling och bidra till att goda exempel på omställning lyfts fram och sprids. Vår vision är att Linköping ska bli en tätare, grönare och mer blandad stad. En stad där medborgarna har gång- eller cykelavstånd till såväl service som gröna stråk.

Växa på rätt platser

Vi vill att stadskärnan ska utvidgas, så att fler kan bo i innerstaden. Genom att i första hand bygga ut inom ramen för befintlig bebyggelse, t ex på Folkungavallen, längs Industrigatan och i västra delen av Djurgården, kan marken i staden utnyttjas bättre. Samtidigt kan vi spara på den bördiga åkerjorden. God jordbruksmark behövs för att trygga framtida matförsörjning, både lokalt och globalt.

Två- och trevåningshus i våra bostadsområden kan byggas på med en eller flera våningar. Även många villaområden kan förtätas med flerbostadshus för en mer blandad bebyggelse, vilket motverkar segregation och samtidigt ökar möjligheten att bo kvar i samma stadsdel.

Stadsdelscentra med levande torgmiljöer möjliggör möten och ökad social samverkan. Vi vill gynna bostadsnära affärlägen t ex genom att undvika fler externa köpcentra.

Stångåstaden ska uppmuntra och stimulera skapandet av kollektivhus.

Utvecklade stadskärna

Vi vill att Linköping ska ha en mer levande stadskärna där trivsel, trygghet och kvalitet genomsyrar den miljö som människor vistas i. Genom att blanda bostäder, arbetsplatser och butiker skapas miljöer som lever dygnet runt, samtidigt som förutsättningarna för kortare resor ökar. Innerstaden ska vara attraktiv som boendialternativ även för barnfamiljer med fler

förskolor och kreativa lekplatser centralt. Vi vill stödja byggandet av hållbara stadsdelar, där miljömässiga och sociala aspekter genomsyrar hela projektet, genom tydliga krav på hållbart byggande, bra materialval, energieffektiva byggnader och blandad bebyggelse.

Ett samlat flyg

Vi vill att all flygverksamhet i Linköping samlas till Malmens flygplats och att kommunen slutar subventionera Linköpings flygplats.

Flygplatsens placering nästan mitt i centrala Linköping hindrar stadsutvecklingen och många nybyggnadsprojekt på grund av bullerproblematik och olycksrisker som flyget skapar. Om flygverksamheten flyttas skulle högattraktiv mark frigöras för nybyggnation och en ny stadsdel i anslutning till Tannefors kan utvecklas i ett av stadens bästa lägen. Förändringarna kan ske utan att SAAB:s verksamhet hämmas.

En grönare stad

De som bor i Linköping ska ha tillgång till ett boende som är sunt, säkert och vackert, med närhet till stimulerande natur. Alla barn ska ha möjlighet att leka utomhus i hälsosamma och

inspirerande miljöer.

Linköpings parker, grönområden och vattenmiljöer ska bevaras och ha höga rekreativa och biologiska kvaliteter. Stadsmiljön kompletteras med ytterligare grönska och vatten i form av exempelvis vegetationsklädda tak och väggar och öppen dagvattenhantering. Vi vill behålla Rydsskogen obebyggd.

Normen för antal parkeringsplatser per lägenhet ska sänkas och kommunen ska underlätta bildandet av bilpooler i varje stadsdel, så man inte behöver äga bil.

Inte bara staden

Flera av kommunens småorter, till exempel Lingham och Vikingstad, har redan idag bra kommunikationer. De behöver kunna växa och få bättre service. De ska hellre bebyggas med flerbostadshus än med villor, som kräver större ytor.

Även Linköpings grannkommuner ska kunna utvecklas och bli mer attraktiva. Därför vill vi medverka till goda tågpendlingsmöjligheter, så att människor kan välja att bo i grannkommunerna Finspång, Åtvidaberg eller Kinda.

Vi vill:

- I första hand bygga ut inom ramen för befintlig bebyggelse.**
- Bygga hållbara stadsdelar, där olika typer av bostäder, arbetsplatser och butiker blandas, med tydliga krav på miljömässiga och sociala aspekter.**
- Verka för att flygplatsen flyttas till Malmen för att frigöra högattraktiv mark i stadsnära läge.**
- Att den goda åkermarken ska undantas från bebyggelse.**

5. TRAFIK OCH KOMMUNIKATIONER

Trafiken har stor påverkan på vår miljö. Vi reser hela tiden längre, och de miljövänligaste och smartaste resorna är de vi gör tillsammans. Därför vill vi se en kraftfull ökning av kollektivtrafiken.

En levande, bilfri innerstad med mysiga torg och uteserveringar bidrar till möten mellan människor. I staden ska det vara enkelt, tryggt och effektivt att gå och cykla. Vi vill förbättra hela cykeltrafiksystemet, med expresscykelvägar och effektiv snöröjning, så att cykeln blir ett attraktivt val året runt. Gång, cykling och kollektivtrafik ska alltid prioriteras när bebyggelse skapas eller byggs om. För att underlätta för funktionshindrade att ta sig fram i staden vill vi byta ut vattenrännor, ojämna trottoarer och gatubeläggningar samt andra ojämnheter mot jämnare material.

Utbyggd kollektivtrafik

Stadsbussarna ska ges prioritet i fler korsningar

och ha egna körfält där det behövs, som de t ex redan har på delar av Malmslättsvägen. Vi vill också ha en öppenhet för införande av spårvagnar i staden i takt med att kollektivtrafiken får en större andel av fordonstrafiken.

Trafiksystemet ska utformas för att minimera luftföroreningar och buller med särskild prioritering av centrala staden.

Även för landsortsbon ska kollektivtrafiken vara ett tilltalande val. För den som vill förflytta sig en längre sträcka vill vi införa nya busslinjer och ökad turtäthet. Alla landsorts- och expressbussar, regional- och lokaltåg ska kunna medföra cyklar i mån av utrymme. För att det ska bli enkelt, ska också cykelparkeringshus byggas vid

Resecentrum, och i befintliga parkeringshus ska plats anvisas för cyklar.

Vi vill att rabatt för pensionärer ska gälla redan vid 65 års ålder.

Bekvämt tågåkande

Tåg är inte bara miljövänligt, det är vanligtvis det snabbaste och bekvämaste kollektiva färdmedlet. Istället för att satsa på nya och större trafikleder som t ex nya Slakaleden eller fyrfilighet på Lambohovsleden, vill vi verka för att rusta upp våra länsjärnvägar; Linköping – Kalmar (Stångådals-banan) och Linköping – Åtvidaberg – Västervik (Tjustbanan).

Vi vill införa lokaltågstrafik mellan Linköping

och Kisa, med uppehåll på mellanliggande stationsorter som Sturefors, Bjärka- Säby, Bestorp, Brokind, Gärdala, Opphem och Rimforsa. Och vi vill införa en ny järnvägshållplats i Hjulsbro, som ska ansluta till en ny busslinje för pendlare till Mjärdevi/Universitetet, och så småningom till en pendeltågsstation i Malmslätt.

Bättre bilåkande

Också bilandet behöver bli grönare. Vi vill införa fler biogastankstationer och laddstationer med grön el för elbilar. Och när kommunen upphandlar bilpool och tjänstebilar vill vi att det utöver biogasbilar ska ingå elbilar.

Vi vill:

- ➔ **Förbättra hela cykeltrafiksystemet, med expresscykelvägar, effektiv snöröjning och möjlighet att ta med cyklar på alla landsortsbussar, expressbussar och olika regionalåtgång.**
- ➔ **Rusta upp Tjust- och Stångådalsbanorna.**
- ➔ **Öka attraktiviteten för kommunens mindre orter genom att skapa bättre kollektiva pendlingsmöjligheter inom kommunen, och till närbelägna orter utanför kommungränsen.**
- ➔ **Fortsätta utredningen av införande av spårtrafik i Linköpings tätort.**
- ➔ **Öka kollektivtrafikresandet i hela kommunen genom att testa olika modeller med utökad turtäthet och nya busslinjer.**
- ➔ **Att kommunen skapar tillräckligt med tankstationer för biogas och laddstationer med grön el för elbilar.**
- ➔ **Att kommunen ställer krav på elbilar vid nästa upphandling av bilpool.**
- ➔ **Att tillgänglighet och framkomlighet för gång- och cykeltrafikanter samt kollektivtrafik ska prioriteras vid nyanläggning eller ombyggnad av infrastruktur.**
- ➔ **Förbättra tillgängligheten i gaturummet och kollektivtrafiken för personer med funktionsnedsättning.**

6. STADSDELSUTVECKLING

Staden har idag flera stora bostadsområden som kantas av marginalisering och utsatthet. Samtidigt har dessa stadsdelar stor inneboende potential att lyftas, om kommunen tar ett helhetsgrepp och investerar långsiktigt. Vi tror på viljan och kraften hos alla de människor som vill skapa en tryggare och trivsammare boendemiljö för sig och sina barn, med stöd av kommunen.

För 40-50 år sedan planerades och byggdes stadsdelar efter en idé om att de skulle vara som egna mindre samhällen, avskärmade från övriga staden. Stadsdelar som byggdes med en sluten karaktär. Utvecklingen i Linköping och i landet går samtidigt mot att invånare i allt högre grad bor i områden med hushåll som liknar en själv, socioekonomiskt och utifrån etnicitet. Denna segregation i boende har kommit att kännetecknas av hög utsatthet i vissa stadsdelar, främst Berga, Ryd och Skäggetorp.

Bygga för att motverka segregation

Fastän många människor trivs i våra stadsdelar kan stadsplaneringen ha bidragit till denna segregerade stadsbild. Stadsdelarna skiljs från varandra och övriga staden med olika fysiska barriärer, inte minst vägar. Utbytet av kontakter, idéer och människor hämmas. Trots att stadsdelarna har många gröna ytor, saknar de i stor utsträckning torg och parker som stimulerar till spontana möten och utbyten mellan människor.

Miljöpartiet vill stärka den sociala gemenskapen

i dessa stadsdelar. Inom modern forskning om stadsplanering, och även i kommunens översiktsplaner, finns många goda idéer på hur stadsdelar kan byggas mer attraktiva och inkluderande. Det finns goda erfarenheter från andra städer och från vår egen stad på hur man planerar ett område för att möjliggöra större socialt utbyte. Vi vill finna sätt att göra det i de områden som byggdes under 60- och 70-talens stora bostadsprogram. Det kan handla om att satsa på goda kollektivtrafiklösningar, inrätta fler informella mötesplatser och inbjudande miljöer för lek och rekreation, eller bygga bort fysiska barriärer som hindrar människor från att enkelt röra sig till och från andra bostadsområden.

Nya former för boende

Modernisering av bostäder och bostadsområden är alldeles nödvändig. Men vi vill också

stimulera till att bygga nytt i stadsdelarna, för att skapa flera olika boendialternativ och motverka boendesegregationen. Det kan handla om allt ifrån påbyggnader till nybyggnationer i lämpliga lägen. Också kombinationer av bostäder med kommunal verksamhet som förskolor eller kontor, bör utvecklas. Det kommunala bostadsbolaget Stångåstaden ska vara en aktiv del i detta arbete.

Delaktighet är en drivkraft

Vi ser att det är eftersträvansvärt med satsningar som också uppfattas som intressanta för människor i andra delar av kommunen vilket kan bidra till inkluderingen i den övriga staden.

För att tillvarata människors drivkrafter, kreativitet och de erfarenheter de bär på, vill vi utveckla former för samråd där invånarna själva ges stort inflytande och delaktighet vid planering och genomförande av olika satsningar.

Vi vill:

- ➔ **Bygga en pendeltågsstation i Glyttingeområdet mellan Ryd och Skäggetorp.**
- ➔ **Skapa förutsättningar för nya bostäder och kontor, genom såväl på- och utbyggnader av befintliga fastigheter, som nyproduktion till exempel längs Bergsvägen.**
- ➔ **Bygga en gångbro mellan Skäggetorp och Tornby över Bergsvägen.**
- ➔ **Att Ryd ska byggas med en kvartersstruktur mot universitetet.**
- ➔ **Inrätta en stadsdelspark i Skäggetorp, som ska rymma alltifrån lek och rekreation, till spontana mötesplatser och möjligheter till medverkan i stadsodling.**
- ➔ **I samråd med lokalinvånarna hitta en lämplig placering för att bygga ett nytt utomhusbad mellan Ryd och Skäggetorp.**
- ➔ **Att kolonilotter och andra möjligheter till stadsnära odling skall anläggas så att efterfrågan täcks i de olika stadsdelarna.**
- ➔ **Att kommunen ökar byggtakten, med prioritet på Berga och Skäggetorp.**

7. EKONOMI OCH JOBB

Med satsningar i välfärd och investeringar i klimat- och miljö kan kommunen skapa fler arbetstillfällen, utan att belasta framtiden för våra barn och barnbarn. Som hela landet har Linköping fortsatt hög arbetslöshet. Inte minst gäller det ungdomsarbetslösheten.

Vi lever i en verklighet där många tillverkningsindustrier flyttar sin produktion till låglöneländer och ökad produktivitet inte längre per automatik leder till fler arbetstillfällen. Vi ser också hur det saknas personal inom många välfärdstjänster, som förskolan, skolan och äldreomsorgen. Vi behöver rusta för en åldrande befolkning, och för att fånga upp barn och unga med olika svårigheter som riskerar att misslyckas med skolan. Genom att anställa mer personal kan vi höja kvaliteten i verksamheterna, skapa arbetstillfällen och undvika stora samhällsekonomiska kostnader.

Upphandlingar och samarbete

Ett annat sätt för kommunen att hjälpa t ex långtidsarbetslösa till ett arbete och en egen försörjning, är genom att ställa krav på sociala hänsyn vid offentliga upphandlingar. Flera kommuner, t ex Göteborg och Stockholm, har redan kommit långt i detta, vilket vi i Linköping kan lära oss av.

Kommunen måste också verka mer aktivt i arbetsmarknadsfrågor, i samarbete med skolor, arbetsförmedlingen, socialkontoret och andra som har kunskap om hur vi kan skapa fler arbetsmöjligheter. Målet är att öka antalet anställningar för dem som står långt från

arbetsmarknaden. Ett exempel är att anställa personer utan arbetslivserfarenhet för att arbeta som extra resurs inom omsorg, förskola och skola.

Samtidigt finns det en stor grupp människor som av olika orsaker står långt ifrån arbetsmarknaden. Genom socialt företagande och arbetskooperativ kan arbetsmarknaden vidgas till att i större utsträckning innefatta långtidsarbetslösa, långtidssjukskrivna och människor med otillräckliga kunskaper i det svenska språket. Här ges arbetstagarna stort inflytande över sin arbetsträning eller sitt arbete och ingen jobbar mer än hundra procent av sin förmåga. För många deltagare innebär detta en möjlighet att komma tillbaka till ett socialt sammanhang, återfå självförtroendet och att rusta sig för den vanliga arbetsmarknaden. Coompanion och Kooptjänst är goda exempel som finns lokalt, men kommunen behöver bli bättre på att stödja och utveckla dessa och andra initiativ inom socialt företagande.

Finansiering och skatt

För att klara en höjd ambitionsnivå inom välfärden med fler lärare i skolan, mer personal i

vården och fler händer i omsorgen, är vi övertygade om att det kommer krävas en höjning av kommunalskatten.

Internbank i stället för spekulation

Linköping ska inte spekulera eller ta riskfyllda positioner med skattebetalarnas pengar. Därför är vi oroad över dagens lösning där de kommunala bolagen lånat omkring 5,5 miljarder kronor, som kommunen spekulerar med på börsen i syfte att dryga ut kommunkassan. Vi föredrar en mindre riskfylld internbankslösning där kommunen lånar ut direkt till sina bolag eller placerar i långsiktiga investeringar i förnyelsebar energi eller energieffektivisering. Genom att göra framsynta investeringar i energi- och miljöteknik kan kommunen skapa fler jobb.

Dagens tillväxtsamhälle tär på jordens resurser och därmed livsförutsättningarna för kommande generationer. Det är viktigt att vi lokalt bidrar till en konsumtionsnivå som är långsiktigt hållbar. Vi vill också ha en rättvis handel och en etisk konsumtion. Därför är det viktigt att Linköpings kommun fortsätter arbetet med att utvecklas som en Fairtrade City.

Vi vill:

- ➔ **Att Linköping ska bli en mer ambitiös Fair Trade City.**
- ➔ **Införa höjd kommunalskatt som gör att Linköping i tid kan investera och förstärka välfärden.**
- ➔ **Att kommunen slutar spekulera på finansmarknaden och inför en internbank för de kommunägda företagen.**
- ➔ **Verka för fler arbetstillfällen och innovationer genom livskraftiga kommunägda bolag som ges i uppdrag att verka på större marknader och med breddat produktutbud.**
- ➔ **Aktivt främja utvecklingen av socialt företagande.**

8. LOKALT FÖRETAGANDE

Ett gott företagsklimat är viktigt, precis som ett företagande som främjar klimatet. Att aktivt främja det lokala näringslivet och småföretagandet skapar goda villkor för våra livsmedelsproducenter, en levande landsbygd och tryggad matförsörjning.

Linköping ska bli en än mer attraktiv stad för att starta och växa med sitt företag. Vare sig det handlar om ett nystartat eller existerande företag inom tjänste-, miljö- eller industrisektor, så vill vi att företagare ska kunna trivas och känna entreprenörskänsla. Särskilt ska små- och nystartade företag främjas.

Inkubatorer och upphandlingar

Kommunen kan bistå med bättre förutsättningar för det lokala näringslivet och småföretagande genom breddad inkubatorverksamhet och ett mer offensivt och målinriktat arbete med offentliga upphandlingar. Det kan handla om uppdelningar i mindre kontrakt och olika

varugrupper, i syfte att möjliggöra också för mindre aktörer att samarbeta med kommunen.

Möjlighet för alla

I flera av våra stadsdelar bor människor som är inflyttade till Sverige i vuxen ålder, och många av dem har en bakgrund som småföretagare. Därför är det viktigt att kommunen i dessa stadsdelar stöttar med olika näringslivssatsningar. Näringslivskontoret NuLink har en naturlig roll i detta arbete, och vi tycker det är viktigt att kommunen kan kommunicera och bistå våra företagare på flera olika språk. Vi ser också att kommunen bör undersöka behovet av lokala nyföretagarcentra i vissa bostadsområden.

Samordnade transporter

Vi vill också att kommunen inrättar en distributionscentral för att samordna transporter. Det underlättar för småföretagare, och inte minst livsmedelsleverantörer, att leverera varor till

olika kommunala inrättningar såsom skolor och äldreboenden. Det innebär dessutom klimatvinster.

Resurser och satsningar

Linköping har påbörjat ett livsviktigt arbete med att göra Linköping koldioxidneutralt 2025. För att arbetet ska resultera i verkliga utsläppsminskningar kommer det att krävas stora investeringar, främst i de kommunägda bolagen. Vi vill därför se till att bolagen har de resurser som behövs, genom minskade vinstuttag och om så krävs, ägartillskott.

Vi ser också hur andra verksamheter inom de kommunala bolagen har förutsättningar att växa. Tekniska verkens mångåriga utveckling av biogas till ett fullvärdigt drivmedel för bilar och bussar är ett bra exempel på den innovationskraft som ofta finns inom de gemensamt ägda företagen. Utöver krav på överskott ska de kommunala bolagen också se till vinster för hela samhället.

Vi vill:

- ➔ **Bredda inkubatorsverksamheten geografiskt och socialt, så att fler medborgare får möjlighet att förverkliga sin företagsidé.**
- ➔ **Att kommunen ska vara en god kund och utföra upphandlingar så mindre företag får större möjlighet att delta.**
- ➔ **Införa en distributionscentral för att minska företagens transportbehov vid leveranser till kommunen.**
- ➔ **Vårda de företag och verksamheter vi redan har genom att upprätthålla god infrastruktur, skola och barnomsorg.**
- ➔ **Att kommunens näringslivsfunktion NuLink ska ha kompetens att möta småföretagare med annat modersmål än svenska.**

9. KOMMUNEN SOM ARBETSGIVARE

Linköping kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare med goda arbetsvillkor, en god arbetsmiljö och jämställda löner. Anställda vid företag och organisationer som verkar på uppdrag av kommunen ska också omfattas av kommunens personalpolitiska mål.

Idag saknas bemanning inom många verksamheter, t ex inom förskolan, skolan och äldreomsorgen. Samtidigt står kommunen inför ett stort behov av att rekrytera fler människor till olika välfärdsyrken. Förutom att vi behöver anställa fler människor, behöver arbetsmiljö och personalvillkor förbättras på många områden för att vi ska kunna trygga kvaliteten och personalförsörjningen.

Arbete, fritid och livskvalitet

Att jobba inom vård och omsorg är många gånger tungt och stressigt. Vi tycker att det är viktigt att personalen orkar jobba fram till sin pension med så god hälsa som möjligt. För att hitta energi och glädje i sitt arbete är det också

viktigt med en bra balans mellan fritid och jobb. Därför föreslår vi flera åtgärder för att kunna öka livskvaliteten för många anställda.

Vi vill införa rätt till heltid och rätt till deltid för att ge arbetstagaren möjlighet att anpassa sin arbetstid efter rådande livssituation. Delade turer ger ofta inte arbetstagaren den tid för återhämtning som behövs och vardagen kan försvåras genom en utsträckt arbetstid. Ingen verksamhet inom vård och omsorg i Linköpings kommun ska därför drivas med delade turer. Vi vill verka för en sänkning av normalarbetstiden för anställda inom kommunalt finansierad välfärdsverksamhet, med prioritering för de grupper där viljan och vinsterna är störst med en sådan reform.

Vi vill också aktivt verka för att lika arbete ger lika lön.

Trygghet i anställningen

Medarbetare i kommunen, eller på uppdrag av kommunen, ska känna sig trygga i sin anställning. Därför vill vi minska omfattningen av olika former av visstidsanställningar, som vikariat och timanställningar. Det ska finnas tillräckligt med personal för att undvika övertidsarbete. De måste kunna få en god fritid, utan att behöva vara ständigt tillgängliga för arbetsgivaren.

Att skapa trygghet på arbetet, såväl för anställd som för t ex elev och vårdtagare, är ett ansvar som vi alla delar. Vi vill verka för att den nationella lagstiftningen tillåter meddelarskydd i all upphandlad verksamhet. Det ska vara enkelt

och välkommet att uppmärksamma fel och brister varhelst de uppstår.

Friskvård och vidareutbildning

Forskning visar att arbetsplatser där anställda på sin arbetstid en gång i veckan får betald friskvård, markant minskar sjukskrivningarna, ökar välmående och gör de anställda mer effektiva i sitt arbete. Av detta skäl vill vi återinföra den s.k. friskvårdstimmen på arbetstid, för alla kommunanställda.

För att upprätthålla en god kvalitet i vård, skola och omsorg behöver personalen också kontinuerlig fortbildning. Vi vill verka för att kommunen skapar större utrymme för olika former av vidareutbildning. Både för att förbättra nivån i verksamheterna och för att öka attraktiviteten inom olika välfärdsyrken.

Vi vill:

- ➔ **Anställa fler utbildade lärare, förskolelärare och omsorgspersonal.**
- ➔ **Att anställda ska ha rätten att välja heltid eller deltid efter behov.**
- ➔ **Avskaffa så kallade delade turer inom all kommunalt finansierad välfärdsverksamhet.**
- ➔ **Öka antalet tillsvidareanställningar och minska antalet osäkra anställningar.**
- ➔ **Gradvis sänka normalarbetstiden till 35 timmars arbetsvecka med bibehållen lön, med prioritet för medarbetare inom vård och omsorg där många slits ut före pension.**
- ➔ **Skapa nya anställningar i form av extra resurser inom omsorg och förskola.**
- ➔ **Aktivt verka för lika lön för lika arbete.**
- ➔ **Verka för att personal som jobbar vid upphandlade verksamheter ska ha samma meddelarskydd som kommunalt anställda.**
- ➔ **Införa en friskvårdstimme för alla kommunanställda.**
- ➔ **Att kommunanställda ska erbjudas årlig fortbildning inom sitt arbetsområde.**

10. MAT OCH MATPRODUKTION

Köttkonsumtionen bör minska, av miljö-, hälso- och djurskyddsskäl. Kommunernas verksamheter kan uppmuntra detta, genom att till exempel göra minst en dag i veckan vegetarisk.

Vår mat produceras i hög grad på ett ohållbart sätt som riskerar både framtida matförsörjning och vår egen hälsa. Exempelvis riskerar vi att förlora tjänster i ekosystemet, som pollinering till följd av användning av bekämpningsmedel. Vi behöver odla vår mat utan att tillföra konstgödsel, bespruta med farliga bekämpningsmedel eller genmodifiera. För att få en så hälsosam mat som möjligt, behöver vi också tänka på vilka tillsatser vi använder.

Kött eller grönt

Ett etiskt problem är dagens köttproduktion, där stora resurser går åt för att få fram fullvärdigt protein. Jämfört med vegetabiliskt fullvärdigt protein är användningen av resurser som energi,

vatten och mark betydligt större. Skulle fler äta vegetariskt, så skulle maten räcka till fler. Köttproduktion är därför en rättvisefråga och en fråga om framtida matförsörjning. Att djur utsätts för svårt lidande är heller inget som Miljöpartiet accepterar.

Nära, trygg och ekologisk

Det nära småföretagandet ska främjas genom att öka möjligheterna för mindre företag att delta i kost- och måltidsupphandlingar.

Vi vill att all upphandling av mat i kommunen ska ske ur ett kvalitetsperspektiv, där maten som köps in i möjligaste mån är säsonganpassad, ekologisk, närproducerad och producerad med

högsta möjliga djurskyddskrav. För att maten ska hålla en hög kvalitet ska den tillagas så nära gästen som möjligt. Det är också viktigt att minska matsvinnet genom information och smart hantering av maten, samt att öka insamlingen av matavfall till biogasproduktion från kommunens verksamheter, t ex genom Gröna påsen.

Andelen ekologiskt producerad mat bör öka successivt med ett långsiktigt mål på 100 procent, och med ett delmål på 25 procent till år

2017. Utbudet av etiskt certifierade produkter måste också öka i en snabbare takt.

Specialkost

Det ska vara enklare att få olika typer av specialkost. I nuläget saknas t ex möjlighet för veganer, trots att en växtbaserad kost ofta är både mer miljövänlig, hälsosam och etiskt producerad än en animaliebaserad kost. Personer som av etiska skäl har valt en viss kost ska ha rätt till den, precis som personer som önskar en viss kost av religiösa skäl.

Vi vill:

- **Att insatser för att minska mängden kastad mat görs bland personal och gäster.**
- **Att insamling av matavfall från kommunens verksamheter införs på alla enheter.**
- **Att andelen ekologisk mat i kommunens verksamheter ökar till minst 25 % till 2017 och 100 % till 2023.**
- **Att kommunens verksamheter ska ha minst en vegetarisk dag i veckan.**
- **Att det i kommunens verksamheter ska erbjudas vegankost till de som önskar.**
- **Öka möjligheten för mindre utförare att delta i kost- och måltidsupphandlingar.**

11. FÖRSKOLA OCH BARNOMSORG

En trygg barndom med goda möjligheter till lek ska vara en rättighet för alla. Barn är aktiva medskapare av samhället, inte passiva mottagare av det samhälle som vuxna skapar åt dem. Att satsa på barnen är en investering i framtiden.

Friska och glada barn

Barn och unga ska må bra, fysiskt och psykiskt. De ska vara framgångsrika från förskolan, genom skolan eller sarskolan, hela vägen till gymnasiet slut. För att detta ska bli verklighet vill vi prioritera de små barnens sociala utveckling i förskolan.

Barnen ska ha en självklar möjlighet till god hälsa, trygghet och god självkänsla. Därför behöver redan förskolan fokusera på de normer och strukturer som gör att någon uppfattas som avvikande, i stället för att fokusera på den person som uppfattas som avvikande. Fortbildning av personalen i detta s.k. normkritiska tänkande, och utrymme för dem att

arbeta normkritiskt, behövs för att arbetet ska kunna genomföras och vara lyckosamt.

Arbetsmiljön i förskolan

Vi vill lägga en trygg grund som barn kan växa från. För att nå trygghet ser vi det som värdefullt att barn får möjlighet till nära relationer till personalen på förskolan. Detta kan bidra till barnens utveckling och minska stress, något som visat sig särskilt viktigt för yngre barn. Mindre barngrupper ger också effekter som lägre ljudnivåer och mindre oro.

Fler förskollärare och mindre barngrupper är en nödvändighet för att åstadkomma detta. Därför vill vi införa maxgränser för gruppstorlek och antal barn per personal, som alla kommunala

och fristående förskolor måste leva upp till.

Giftiga material

Under alltför lång tid har det använts giftiga material i förskolan, vilket leder till att små barn får i sig mer gifter än vad som är lämpligt för deras kroppar. Nu när vi har kunskapen om hur giftiga olika material är, behöver vi se till att förskolorna saneras från giftiga ämnen och produkter. Arbetsmiljön ska också kontrolleras under samma villkor som företags arbetsplatser, med mätning av buller, ventilation och andra arbetsmiljöaspekter.

Vi vill:

- ➔ **Att undervisning, barnomsorg och fritidsverksamhet i alla åldrar präglas av en normkritisk medvetenhet och att detta genomsyrar undervisningen. Fortbildning av personalen är ett första steg.**
- ➔ **Kraftigt förstärka förskolan genom ökad personaltäthet och minskad gruppstorlek för barnen. Detta tydliggörs genom maxgränser för gruppstorlek och antal barn per personal.**
- ➔ **Ha en bullersanerad, väl ventilerad, giftfri och i övrigt god arbetsmiljö i alla verksamheter.**
- ➔ **Öka takten i byggandet av nya förskolor i de stadsdelar där det finns underskott på lokaler.**

Kortare köer

Idag är situationen kritisk när det gäller förskoleplatser. Det finns inga lediga platser, och kommunen kan knappt leva upp till kraven på kötider. Prognosen för befolkningens utveckling i kommunen visar att det kommer krävas ett stort antal nya förskoleplatser de närmaste åren. Behoven är störst i stadsdelar som redan är utsatta, vilket ytterligare försvårar möjligheten till arbete eller studier för föräldrarna. För att möta nuvarande och kommande behov behöver utbyggnaden av förskoleplatser i kommunen öka kraftigt.

Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
8:10 Klassråd GHt,CD 201	08:15 En ED 402	08:15 Fr NP 203 Språkplus FJ 103 Sp LPB 101 Ty JP 311 Sp EZ 201	08:15 Fr NP 203 Språkplus FJ 204 Sp LPB 101 Ty JP 311 Sp EZ 201	08:15 En ED 402
8:45 Fr NP 203 Språkplus FJ 105 Sp LPB 101 Ty JP 311 Sp EZ 201		09:00 09:15 Eval	09:00 09:15 Mentorstid CD 303	
09:30 09:40 Hkk 6D:1 Ers-AD 211	09:30 09:50 Life skills/IT UH 403 - Computer	10:45 Lunch Pavillion	09:55 10:15 SO JK 410	10:05 Sv CD 301 Svas EÅ 307
10:55 Lunch Pavillion	11:10 Lunch Pavillion	11:15 SO JK 410	11:10 Lunch Pavillion	11:15 Ma PJ 1
11:30 Lunch Pavillion	11:45 Ma PJ 105	12:15 En ED 402	11:40 En ED 402	12:20 Lunch Oases
12:10 NO 6D:1 GHt 511	12:50 NO GHt 503	12:50 Idh NP 207	13:00 Sv CD 301 Svas EÅ 307	13:20
13:10 SI 6D:2 Ht CD 106				

12. SKOLA OCH VUXENUTBILDNING

De barn och unga som växer upp i kommunen ska kunna förverkliga sina drömmar. Vi vill bryta skolsegregationen och skapa en mer jämlik skola där alla elever kan lyckas oavsett förutsättningar. Elevernas lärande, nyfikenhet och kreativitet ska stimuleras genom pedagogisk mångfald och normkritisk medvetenhet bland personal och elever.

Varje elev ska kunna bemötas på sin nivå och få de utmaningar och den stimulans hen behöver för att trivas och kunna utvecklas i skolan och förskolan. Vi vill att undervisningen av eleverna ska vara lärarens huvudsakliga gärning. Därför behöver de ha tid till förberedelse, undervisning, efterarbete och återkoppling med eleverna. Administrativa arbetsuppgifter ska aldrig inkräkta på lärarens tid med eleven.

Vi är också oroad för att verklig kvalitetsutveckling hindras till förmån för fokus på rapporterbara prestationer och mätpunkter som kan räknas om i pengar i ersättningssystemen. Vi vill därför få bort de kommersiellt inriktade aktörerna och i stället

främja idéburna verksamheter inom skola och förskola.

En god hälsa

God hälsa innebär större möjligheter till goda studieresultat. Linköpings skolor ska ha en bra elevhälsa. Elevers psykiska och fysiska välmående får aldrig stå tillbaka för att skolan inte har tillgång till yrkesgrupper som stärker deras hälsa. Vi vill verka för att varje skola i Linköpings kommun har en väl utarbetad handlingsplan som hindrar varje företeelse av diskriminering och snabbt ingriper vid fall av mobbning. God hälsa gynnas av en normkritisk medvetenhet och ökad tolerans. Ett första steg

för att nå dit är att personalen kontinuerligt utbildas i normkritiskt tänkande.

Satsningar på rörelse, fysisk aktivitet, utomhuspedagogik och estetisk/praktisk färdighet, gynnar också elevers välbefinnande och lärande i alla ämnen. Det kan även bidra till både friskare elever och ökad social kompetens.

Allas rätt till en fullgjord utbildning

Eleverna ska ha tillgång till lärare som kan se deras specifika behov på ett tidigt stadium. Undervisningen ska utformas på ett sätt som inkluderar barn med olika behov av stöd i den vanliga undervisningen. Elevhälsovård, specialpedagoger och speciallärare ska stötta de elever som behöver särskilt stöd i sitt lärande. Vi vill utveckla de stödformer som finns idag med hjälp av teknik, nya erfarenheter och aktuell forskning.

Ingen elev i Linköping ska behöva lämna skolan med bristfälliga kunskaper i svenska, engelska och matematik.

Läsförståelse och problemlösning behöver tränas i alla årskurser på varje nivå för att utveckla förmågan under hela skoltiden. Vi vill att välutrustade bibliotek, med bibliotekarie, ska finnas på varje skola i Linköpings kommun.

SFI-undervisningen ska präglas av ett brett utbud av utbildningar, alla baserade på språkundervisning och samhällsorientering. Vi vill utveckla SFI-undervisningen och varva den

med praktik på arbetsplatser. Vi vill också ha svenskundervisning med inriktning på olika yrkesområden. De nyanlända som är analfabeter och/eller har något annat språkligt handikapp, ska kunna få hjälp utifrån sina förutsättningar. Därför är det viktigt att tidigt upptäcka och värdera varje individs specifika förutsättningar att delta i SFI-undervisning.

Skolan som arbetsmiljö

Behovet av skolor ökar i takt med att barnkullarna växer i kommunen. Byggandet av nya lokaler i de olika stadsdelarna för att möta dessa behov måste ske i en snabbare takt än vad som hittills skett. Skolor som har både teoretiska och praktiska utbildningar är positivt både för lärare och elever och ett sätt att motverka segregering.

För att kunna öka integrationen, skapa mer förflyttning och åstadkomma likvärdiga skolor i kommunen, vill vi placera spetsutbildningar på skolor som elever inte aktivt väljer idag. Resursfördelningen och andra insatser för att öka likvärdigheten mellan skolor ska utvärderas och uppdateras i takt med ny kunskap och vunna erfarenheter.

Skolgårdar och lokaler ska vara anpassade för de åldersgrupper som vistas där. Miljön i skola och fritidsverksamhet ska saneras från giftiga ämnen och produkter. Arbetsmiljön ska också kontrolleras under samma villkor som företags arbetsplatser, med mätning av buller, ventilation och andra arbetsmiljöaspekter.

Vi vill:

- Att varje elev ska bemötas, stimuleras och utmanas på sin nivå.
- Att resurserna för skolhälsovården stärks, så att ingen elev avbryter sin utbildning på grund av ohälsa eller andra problem i skolan eller hemmet.
- Att undervisning, barnomsorg och fritidsverksamhet i alla åldrar präglas av normkritisk medvetenhet och att detta genomsyrar undervisningen. Fortbildning av personalen är ett första steg.
- Stimulera pedagogisk mångfald och inkludering av utomhuspedagogik, estetiska och fysiska övningar genom pilotprojekt på skolor och förskolor.
- Öka antalet specialpedagoger och speciallärare i Linköpings kommun, för att varje elev skall kunna fullfölja sin utbildning.
- Att varje skola i kommunen ska ha välutrustade bibliotek med bibliotekarier.
- Att Linköpings skolor ska vara likvärdiga. Resursfördelningen mellan skolor och andra insatser ska utvärderas och uppdateras för att intensifiera detta arbete.
- Införa ett läslyft, i alla stadier, för att ingen elev skall lämna skolan med ofullständiga språkkunskaper.
- Att ha en SFI-utbildning som ökar möjligheten till god integration. Detta skall ske med yrkesutbildningar och praktik på arbetsplatser samt samhällsorientering. Varje elev skall få utbildning efter dennes behov.
- Öka takten i byggandet av nya skolor i de stadsdelar där det finns underskott på lokaler.
- Att spetsutbildningar placeras på skolor som elever annars inte aktivt väljer.
- Ha en bullersanerad, väl ventilerad, giftfri och i övrigt god arbetsmiljö i alla verksamheter.

13. STUDENTERNA OCH UNIVERSITETET

Varje år kommer flera tusen studenter till Linköping och Linköpings universitet, och överlag är vi väldigt bra på att ta hand om dem. Enligt universitetets nöjd-student-index från 2012 är omkring 95 % av studenterna nöjda med mottagandet. Nu vill vi bli ännu bättre.

En stad, och ett universitet?

En vanlig uppfattning är att Linköpings universitet känns avlägset för många av kommunens invånare, samtidigt som studenterna ofta saknar en relation till Linköping som stad. Många studenter bor, studerar och spenderar sin fritid uteslutande i stadens västra delar, t ex Valla, Ryd och Lambohov. Vi tror att detta bidrar till att skapa onödig distans mellan studenter och övriga Linköpingsbor, men också till att studenter ibland inte stannar kvar efter studietiden för att arbeta och utvecklas i Linköping. Vi vill skapa mycket bättre möjligheter att bedriva studier, såväl lärarledd undervisning som självstudier, i Linköpings mer

centrala delar. Genom studieytor, liknande det s.k. "CreActive" i Mjärdevi, kan Linköpings centrum göras mer välkomnande för varje student - inte bara på fritiden.

Bostäder för stadens studenter

Linköping är en av nio städer som rödlistas i Sveriges förenade studentkårers (SFS) bostadsrapport från 2013. Rödlistningen innebär att det under höstterminen finns så få lediga bostäder att studenter riskerar att vara utan egen bostad fram till nyår. Detta betyder att inströmningen av nya studenter till Linköping på sikt försvåras. Eftersom många lägenheter redan idag står tomma framåt våren, tror vi inte att

enbart fler bostäder löser situationen. Istället vill vi att kommunen utökar sitt samarbete med Linköpings universitet och studentkårernas hyresgästorganisation (KOMBO), för att ta ett helhetsgrepp på bostadsproblematiken och långsiktigt kunna lösa bostadssituationen. Samtidigt underlättas också arbetet för att förbättra studentbostädernas kvalitet.

Bättre samverkan

I Linköping finns många krafter som verkar för en god samverkan mellan universitetet, studenterna och kommunen. Exempelvis bedriver Linköpings universitet ett mycket aktivt arbete vad gäller universitetets så kallade "tredje uppgift"; den att sprida kunskap, idéer och innovationer till det omgivande samhället. Miljöpartiet vill skapa en sammanhållen enhet, som från kommunens sida ansvarar för att utveckla alla de knutpunkter som finns mellan universitetet, studenterna och kommunen. Uppgifterna kan handla om alltifrån att utveckla

stadens infrastruktur utifrån studentens behov, eller att föra studenternas föreningsliv närmare övrigt ideellt engagemang i Linköping, till att underlätta för så kallade "spin-off-företag" att utveckla idéer som har sitt ursprung i akademien. Linköpings kommun kan också bli bättre på att dra nytta av den kunskap som finns inom universitetet, inte minst vad gäller hållbarhets- och jämställdhetsfrågor. På detta vis tror vi att många små och stora frågor kan adresseras och lösas – samtidigt som nya idéer och möjligheter kan ta form.

Universitetet är viktigt för hela regionen, och därför vill vi se ett ökat samarbete mellan samtliga kommuner och universitetet. Miljöpartiet tror att strategiska och långsiktiga diskussioner mellan universitetet och framförallt Norrköpings och Linköpings kommuner, är en förutsättning för en god framtida utveckling av vår region. Här finns goda förutsättningar för att ta viktiga kliv mot ett mer hållbart Östergötland.

Vi vill:

- ➔ **Utveckla stadens västra, studentrika, delar. Dessutom vill vi skapa möjligheter för universitetet och dess studenter att förlägga verksamhet och självstudier i stadens mer centrala delar.**
- ➔ **Att kommunen tillsammans med universitet och studentkårer tar ett helhetsgrepp på bostadssituationen för Linköpings studenter.**
- ➔ **Skapa en kommunal samverkansenhet som underlättar samarbetet mellan studenterna, universitetet och kommunen.**

14. SOCIALA FRÅGOR

Alla människor har rätt till ekonomisk och social trygghet. När socialförsäkringar eller arbetslöshetsskydd inte räcker till ska kommunen finnas till hands med hjälp och stöd.

Att värna människors behov av god miljö, gemenskap, uppskattning, meningsfullhet och självförverkligande leder till bättre folkhälsa och tillfredsställelse i vardagen.

Sambandet mellan människors materiella livsvillkor och lycka är starkt för människor som inte får sina grundläggande behov tillgodosedda. Varje människa är viktig och bidrar till vårt samhälle. Vår strävan är att alla människor ska ha en försörjning och trygghet, utan att bli ifrågasatta.

Mäns våld mot kvinnor

Mäns våld mot kvinnor får oerhört stora konsekvenser för många människor och medför stora kostnader för samhället. Våld i nära relationer ska behandlas på ett snabbt, samordnat och konsekvent sätt i nära samarbete

mellan myndighet och organisationer.

Idag finns ett fåtal skyddade boenden för kvinnor som utsatts för våld i nära relationer. Antalet boenden behöver åtminstone fördubblas för att kunna möta behovet. Genom att ge mer resurser till kvinnojourerna, vill vi skapa en större trygghet för de kvinnor och barn som utsatts för våld. Vi vill särskilt satsa på stöd till barn i familjer där det förekommer våld, missbruk eller psykisk ohälsa. Barnets rättstrygghet måste stärkas om det finns misstankar om våld eller sexuella övergrepp.

Att enbart rikta in sig på att skydda kvinnor räcker inte. Det stora förebyggande arbetet ligger i att hjälpa de män som misshandlar eller är i riskzonen för att bli misshandlare att hitta en väg ur sitt beteende. Där anser vi att mansjouren har en mycket viktig roll att spela, och vill

därför utöka stödet för att aktivt kunna arbeta våldsförebyggande.

Öppenvård för missbrukare med psykisk ohälsa

Den psykiska ohälsan växer och leder till stort lidande. I Sverige måste vi arbeta långt mer målinriktat med hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser. Personer med beroende- och missbruksproblematik har precis som alla andra invånare i Sverige rätt till bästa möjliga stöd i sin situation.

Personer med dubbeldiagnos – missbruk i kombination med psykisk störning – tillhör de mest utsatta i samhället. Vi vill inrätta en öppenvårdsverksamhet för dessa personer i syfte att göra det enkelt att få stöd i sin utsatta

situation. Många anhöriga upplever också en frustration och sorg i att inte veta hur de kan hjälpa till. Därför är det viktigt att vi ökar möjligheten att få personlig rådgivning i missbruksfrågor även för anhöriga.

Målsättningen är att ge förbättrad livskvalitet, minskad droganvändning, ökad samvaro, trygghet i boende samt lämplig sysselsättning för den enskilde.

Vi är kritiska till upphandling av insatser för funktionshindrade barn och vuxna och personer med psykisk funktionsnedsättning. Vi vill heller inte se några vinstintressen inom omsorgen. Istället anser vi att kommunen ska utveckla driftsformer inom ramen för kommunal regi med arbetstagarinflytande och aktiv medverkan av idéburen sektor.

Vi vill:

- ➔ **Att alla som döms för våld i nära relation ska erbjudas behandling för att bearbeta och förändra sitt våldsbeteende. Därför vill vi öka satsningen på professionella kriscenter för våldsvärkare och andra satsningar där de kan få stöd att förändra ett våldsamt beteende.**
- ➔ **Ge ökade medel till kvinnojourerna för att hjälpa kvinnor och barn som utsatts för våld.**
- ➔ **Att det skall vara lätt att få personlig rådgivning och stöd i missbruksfrågor.**
- ➔ **Att Linköpings kommun ska, tillsammans med landstinget, erbjuda individanpassad och lättåtkomlig missbrukarvård, samt på ett tidigt stadium kunna hjälpa ungdomar som hamnat i missbruk.**
- ➔ **Inrätta ett öppenvårdsteam för personer med dubbeldiagnoserna missbruk och psykisk sjukdom.**
- ➔ **Utveckla alternativa driftsformer inom ramen för kommunal regi med arbetstagarinflytande, samt komplement med idéburen regi, inom omsorgsverksamhet såsom insatser för funktionshindrade och personer med psykisk funktionsnedsättning.**

15. ÄLDREOMSORG

Miljöpartiet vill ha äldreomsorg med hög kvalitet, med goda möjligheter till inflytande och val av innehåll för de äldre. För att nå dit vill vi ha äldreomsorg i kommunal regi med komplement av idéburna aktörer. Vinstintresse lämpar sig inte när det gäller att erbjuda våra äldre en trygg och likvärdig omvårdnad på bästa sätt.

En allt större andel av kommunens äldreomsorg utförs idag av ett fåtal stora och ofta riskkapitalägda vårdföretag. Andelen vårdboenden som drivs i kommunal regi eller av en idéburen aktör, som drivs av något mer än enbart vinstintresse, har mer än halverats de senaste åren. Upphandlingar inom äldreomsorgen leder ofta till oro och stress hos såväl de äldre och deras anhöriga som hos omsorgspersonalen.

Driftsform och egenmakt

Modellen med valfri utförare inom hemtjänsten, s.k. LOV, är inte heller problemfri. Det handlar främst om att de som behöver äldreomsorg långt

ifrån alltid har tillräckligt god hälsa för att kunna göra de välinformerade val som krävs. Det är också mycket ovanligt att de äldre gör omval och väljer en ny utförare. Systemet riskerar därmed att minska jämlikheten i omsorgen.

Vi anser att det är hög tid att kommunen inför alternativ till dagens marknadslösningar där de äldre reduceras till kunder. Erfarenheter talar för att äldre personer främst vill kunna påverka innehållet och utformningen av sin omvårdnad, och att det är viktigt med kontinuitet. Studier pekar också på att äldre människor hellre vill kunna påverka och vara delaktiga i utförandet av äldreomsorgen och vilka personer som utför den, än att kunna välja en viss vårdgivare.

Vi vill utveckla äldreomsorgen i kommunal regi med en aktiv medverkan från idéburen sektor. Det skulle kunna innebära vårdboenden eller hemtjänst i idéburen regi, men utan dagens köp- och säljmodeller. Vi önskar också utveckla former för mer arbetstagarinflytande, då vi är övertygade om att det finns mycket engagemang och kunskaper hos personalen som inte tillvaratas tillräckligt. Vi menar att detta är den bästa vägen att gå för att stärka de äldres delaktighet och egenmakt.

Profilboenden

Verklig valfrihet är att skapa avdelningar eller hela äldreboenden med en större variation, genom att lyssna till vilka olika inriktningar som efterfrågas. Det kan exempelvis handla om att samlas kring intresseområden eller ett annat modersmål än svenska. Vi tror att många äldre skulle uppskatta möjligheten att kunna välja en viss profilinriktning. Det skulle skapa en verklig mångfald och valmöjlighet.

Vi vill:

- **Att äldreomsorgen ska drivas i kommunal regi med komplement av idéburna organisationer och personalkooperativ.**
- **Att kommunen ska utveckla former för mer arbetstagare- och brukarinflytande liksom främja en aktiv medverkan av idéburen sektor.**
- **Att kommunen ska testa konceptet med profilboenden med olika inriktningar som de äldre själva efterfrågar.**
- **Tillföra mer resurser för att möjliggöra en god bemanning med anständiga arbetsvillkor.**
- **Återinföra kulturarbetare till servicehus så att de boende där får samma tillgång till kulturella evenemang, såsom sång och dans, som boende inom äldrevården.**

Hemsjukvården

När hemsjukvården nu överförs till kommunen, finns bättre möjligheter för ett närmare samarbete mellan hemsjukvårdens och hemtjänstens personal. Det är viktigt att det samarbetet fullföljs och utvärderas. Vi är övertygade om att den mest patientsäkra och kostnadseffektiva organisationen kommer att vara i samlad kommunal regi.

Uppföljning

Det ska finnas en god och självständig uppföljning och tillsyn av hur äldreomsorgen faktiskt fungerar ute i verksamheterna. De som arbetar med tillsynen ska tillhöra den kommunala organisation som har hand om uppföljning och tillsyn eller revision. Vi anser att detta är en förutsättning för att kunna verka som en oberoende enhet med hög trovärdighet.

16. KULTUR OCH FRITID

Tillgång till kultur och ett varierat, rikt fritidsutbud är viktigt för folkhälsan och för att skapa ett väl fungerande och inkluderande samhälle. Vi vill att hela kommunen ska leva, och verka för ett rikt och varierat kultur- och fritidsutbud för alla åldrar, oavsett ekonomiska förutsättningar.

Vi vill se över den fördelning av resurserna som sker idag och fördela dem så jämnt som möjligt över alla idrotts- och kulturutövande. Vi vill ha aktiva insatser för att motverka segregation och för att alla invånare lättare ska kunna delta i det rika kulturlivet. De pengar som kommer idrotten och andra kultur- och fritidsaktiviteter till del måste fördelas jämnt, också mellan könen.

Idrott

Idrottens plats i kommunen behöver stärkas, genom utbyggnad av sporthallar och utveckling av kommunens befintliga idrottsarenor för idrottare i alla åldrar och på alla nivåer. I första hand vill vi satsa på breddidrotten, så att så många som möjligt får ta del av idrottsvärlden.

För att stödja grupper och främst unga personer som inte är organiserade i någon förening, ska möjligheter till spontanidrott förstärkas och vi har som målsättning att se till att det finns

användbara och tillgängliga sporthallar oavsett var man bor i kommunen, gärna i anslutning till kommunens skolor.

För att ytterligare förbättra utbudet för barn och ungdomar bör möjlighet till allaktivitetshus ses över i fler stadsdelar. Vi tycker också det är viktigt att stödja de föreningsdrivna baden som sommartid främjar en aktiv fritid och vardag, och vi ser det som angeläget att anlägga ett nytt bad mellan Skäggetorp och Ryd.

Kultur

Lika viktig som spontanidrott är spontankultur. Därför vill vi inrätta ett kulturcentrum som en ny arena för fria kulturutövare att dela och producera kultur gemensamt eller individuellt. En sådan arena bör utrustas med ny teknik och kan därmed också fungera som en kommunal biograf för visning av digital film för att främja lokal filmproduktion samt för att tillmötesgå

lokalt intresse för smalare film.

Klassisk kultur som teater och symfoniorkester är också en god grund för att förena människor. Den behöver få det stöd som behövs för att ha livskraft, så att medborgare oavsett bakgrund ska kunna upptäcka och ta del av den.

Kulturen ska naturligtvis inte bara frodas i stadscentrum. El Sistema är en modell för kör och orkesterskola med musiken som verktyg för social och mänsklig utveckling. En viktig grundtanke i metoden är att barn lär sig bäst i grupp och att det sker i nära samarbete med en professionell symfoniorkester. Vår målsättning är att under nästa mandatperiod införa El Sistema i minst en av våra stadsdelar för att så småningom sprida den till fler.

Folkbildningen är viktig och studieförbunden ska fortsatt stötta aktivt i sitt arbete med fortbildning och kultur. I samma anda vill vi

även att närbiblioteken som del i folkbildningen göras mer tillgängliga och i högre grad utnyttjas som kulturarenor som bidrar till att göra våra stadsdelar attraktiva. I Berga finns för närvarande inget bibliotek och det bör åtgärdas så snart som möjligt.

Friluftsliv

Vårt unika eklandskap är en resurs som vi vill värna och uppmärksamma både som en levande ekopark och som kulturlandskap. Vallaskogen och andra mer centralt belägna grönområden bidrar också till trivseln i kommunen och är viktiga gröna lungor för kommuninvånare som inte har möjlighet att ta sig utanför staden. Lambohovs Säteri har alla förutsättningar att omvandlas till en ny kultur- och ekopark – en möjlighet till ett nytt turistmål och profilering av staden som ekoturistmål till glädje för både kommuninvånare och tillresande.

Vi vill:

- ➔ **Utöka tillgängligheten till lokaler och ytor för spontanidrott.**
- ➔ **Utveckla stödet till barn och ungdomars fritidsverksamhet samt inrätta allaktivitetshus i fler stadsdelar.**
- ➔ **Bredda kulturlivet genom att skapa en kulturarena som rymmer en digitaliserad biograf för smalare film och media, samt utrymme för fria kulturutövare att dela och producera kultur under ett gemensamt tak.**
- ➔ **Införa musikprojektet El Sistema.**
- ➔ **Stödja folkbildningen genom att utveckla närbibliotekens tillgänglighet, närvaro och utveckling, samt utöka stödet till studieförbunden. Dessutom vill vi utöka tillgängligheten till lokaler och ytor för spontanidrott.**
- ➔ **Utveckla Lambohovs säteri till en levande kultur- och ekopark.**
- ➔ **Ge stöd till den klassiska kulturen, bland annat till symfoniorkester och teater.**
- ➔ **Lyfta Eklandskapet som en unik ekopark och resurs i regionen.**

17. FEMINISM OCH LIKA RÄTTIGHETER

Miljöpartiet är ett feministiskt parti och jämställdhetsfrågor är centrala för oss. Vi har jämställda språkrör, listor med varannan kvinna, varannan man, och vi könskvoterar till de interna uppdragen. Vi anser att det är vårt uppdrag att med politiska verktyg motverka könsmaktsordningen och den diskriminering som sker i samhället.

Vår feministiska politik har utvecklats från att se kvinnor och män som två fasta kategorier som kompletterar varandra, till att se komplexiteten i de samhällsstrukturer som låser in människor i begränsande, socialt konstruerade könsnormer. Vi ser att maktordningar som etnicitet, sexuell läggning, klass, och ålder samverkar med den samhällsgenomgående könsmaktsordningen. Snäva könsnormer och brist på jämställdhet begränsar människors fria livsval. Detta vill vi ändra på.

Jämlikhet

För att alla människor ska kunna förverkliga sina drömmar om en hög livskvalitet måste alla ha samma möjligheter. Varje individ ska kunna

skaffa sig det liv, den utbildning och det arbete hen önskar utan att samhällsstrukturer hindrar det. Vi vill arbeta för att skapa jämlikhet inom alla områden i kommunen som vi kan påverka.

Oavsett föräldrarnas ekonomiska och sociala förutsättningar ska alla barn ges likvärdiga möjligheter att utvecklas. Det betyder god barnomsorg och skola tillgängliga för alla, samt en skatte- och socialpolitik som tillförsäkrar alla barn en god uppväxtmiljö. Vi vill förbättra villkoren för barn som i dag lever i fattigdom, genom att ge deras vårdnadshavare bättre möjligheter att försörja sin familj.

Tillgänglighet

Om samhället ska bli öppnare behövs ett

effektivare arbete mot alla former av diskriminering. Enligt den lagstiftning som finns ska detta göras redan idag, men lagstiftningen efterföljs inte och många människor blir lidande. För att komma tillrätta med det behövs krafttag inom området. Genom ökad dialog med representanter för grupper som diskrimineras vill vi göra det möjligt för alla att förflytta sig genom kommunen, röra sig på allmänna platser och delta i skola, arbete och fritidsintressen utan hinder. Vi vill också öka kunskapen hos allmänheten och se till att varje person som utsatts för diskriminering kan bemötas av utbildad personal, som kan ge stöd och sätta in insatser för att hindra fortsatt diskriminering.

Forskningen visar att unga personer inom hbtq-grupperna i högre grad än övriga befolkningen löper större risk att utveckla emotionella och sociala problem. Detta hänger samman med att det är under ungdomsåren man söker sin identitet och i detta utvecklingskede är speciellt känslig för omgivningens reaktioner och bemötande. Det är av stor vikt att det finns hbtq-kompetens inom skola, vård och omsorg för att kunna möta de människor som inte känner sig trygga i den rådande könsnormen.

Mer långsiktigt behöver vi arbeta medvetet för att bryta könsnormen och könsmaktsordningen och nå ett jämställt samhälle där alla känner sig välkomna och trygga.

Vi vill:

- ➔ **Verka för god dialog och samarbete mellan kommunen och de föreningar som företräder diskriminerade grupper.**
- ➔ **Att Linköpings kommun skall ha personal som kan bemöta, ge stöd och sätta in rätt insatser vid diskriminering.**
- ➔ **Ge personal inom kommunens skola, vård och omsorg kompetensutveckling inom HBTQ och ställa krav på sådan kompetens i upphandlingar av denna typ av verksamhet.**
- ➔ **Starta ett långsiktigt normkritiskt arbete för att öka tillgängligheten i kommunen.**

18. LOKAL DEMOKRATI

För att ett samhälle ska hålla ihop måste alla medborgare kunna känna delaktighet och inflytande i sin vardag. Både unga och äldre, i bostadsområdet och i lokalpolitiken.

Demokrati handlar inte bara om att rösta vid val till riksdag, landsting eller kommunfullmäktige. Demokrati är också möjligheten att vara med och påverka samhället i vardagen. Elevkåren på skolan, brukarrådet på äldreboendet och andra vardagliga möten är viktiga sådana tillfällen. Möten som måste hållas levande och öppna, och inte vara låsta till form och innehåll.

Stärkt föreningsliv

Föreningslivet och det övriga civilsamhället är också en viktig del av demokratin. Vi vill stärka dessa krafter ytterligare, inom ramen för det lokala program för samverkan som kallas Överenskommelsen. Vi vill undersöka möjligheterna att inrätta en föreningsutvecklare

och ett föreningskontor som ska ha till uppgift att stötta och stärka de ideella föreningarna i kommunen.

Demokratiombud

Marginalisering och social utsatthet är inte bara en fråga om arbete. Det är också en fråga om att kunna känna delaktighet och inflytande i samhället. Faktum är att valdeltagandet är minst i flera av de stadsdelar där arbetslösheten, utbildningsnivån och ohälsotalen är som störst. Det är en brist att inget politiskt forum idag har tydligt ansvar att stärka den lokala demokratin. Därför vill vi öka medborgarnas möjligheter att påverka, inte minst de ungas. Vi vill inrätta demokratiombud som ska jobba med att stärka

arbetsätten för klassråd, elevkårer, brukarråd och föräldramöten. Dessutom vill vi att demokratiombuden ska göra det lättare för medborgarna att ha insyn och kunna påverka.

Utvecklade närråd

Kommunfullmäktiges geografiska utskott inrättades 1992 när kommunalnämnderna avskaffades. De har som uppdrag att företräda kommundelens medborgare, att väcka deras engagemang och att stimulera ett lokalt utvecklingsarbete. Tyvärr ser vi inte att dessa utskott fyller sin funktion fullt ut, eftersom de saknar de lokala företrädare som kan fungera som en brygga mellan politiken och de boende.

Vreta närråd tycker vi utgör ett gott undantag. Vi vill att fler geografiska utskott ska ges liknande möjlighet att inkludera medborgare från bostadsområdena.

Enklare att påverka

Den lokala demokratin tycker vi också kan stärkas genom att medborgarna ges större möjligheter att påverka stora och viktiga frågor. Det kan ske genom att kravet för påskrifter vid en kommunal folkomröstning sänks, från 10 till 5 procent av invånarna. För att dagens unga ska kunna vara med och påverka vår framtida kommun, vill vi att rösträttsåldern vid omröstningarna ska vara 16 år.

Vi vill:

- **Att kommunen ska jobba för att stärka demokratin. Valdeltagandet i kommunen skall öka och bli över 75 % i alla stadsdelar.**
- **Jobba mer med appar och andra e-tjänster för att öka möjligheterna till information och kontakt med kommunen.**
- **Inrätta demokratiombud för att stärka delaktigheten och möjligheterna till inflytande i kommunen.**
- **Att ungdomsombudens jobb i skolor tydligare ska vara att stärka demokratin och elevinflytandet.**
- **Prova att skapa en integrerad lokal för bibliotek, medborgarkontor och fritidsgård på en skola.**
- **Att kommunen ska kunna möta medborgarna på de stora minoritetsspråken i kommunen och på de nationella minoritetsspråken.**
- **Utveckla de geografiska utskotten så att kontaktytorna mellan politiker och invånare stärks, t ex genom fler närråd med medborgarföreträdare.**
- **Genomföra kommunala folkomröstningar om 5 % av medborgarna begär det.**
- **Ha rösträtt från 16 års ålder vid kommunala folkomröstningar.**

SAKREGISTER

Arbetsvillkor.....	18, 32	Kultur.....	32-34
Avfall.....	5, 21	Kvinnojourer.....	29, 30
Barn.....	8, 9, 12, 14, 17, 22-26, 29, 30, 33-35	Kött.....	20
Berga.....	12, 13, 34	Lambohov.....	II, 27, 34
Bibliotek.....	25, 26, 34, 38	Landsort.....	10, 11
Bilpool.....	9, 11	Livskvalitet.....	5, 18, 30, 35
Biobränsle.....	5	Lokaltåg.....	10, 11
Biogas.....	4, 5, 11, 17, 21	LOV.....	31
Biologisk mångfald.....	7	Lärare.....	3, 15, 19, 22, 24-26
Bostadsområden.....	8, 12, 13, 17, 38	Malmen.....	9
Bostäder.....	5, 7-9, 13, 27, 28	Malmslätt.....	10, 11
Buller.....	7, 9, 10, 23, 25, 26	Marginalisering.....	12, 37
Buss.....	10, 11, 17	Matförsörjning.....	8, 16, 20
Cykel.....	8, 10, 11	Miljö.....	2
Demokrati.....	37, 38	Missbruk.....	29, 30
Diskriminering.....	3, 24, 35, 36	Missbruksproblematik.....	30
Driftsformer.....	30	Mjärdevi.....	II, 27
Eklandskap.....	6, 7, 34	Musik.....	34
Ekonomi.....	5, 12, 14, 29, 33, 35	Naturvård.....	6
Energi.....	4, 5, 7, 9, 15, 18, 20	Närråd.....	38
Etnicitet.....	12, 35	Partikelhalter.....	7
Expresscykelvägar.....	10, 11	Personaltäthet.....	3, 23
Feminism.....	35	Profilboende.....	32
Fjärrvärme.....	5	Ryd.....	9, 12, 13, 27, 33
Flyg.....	9	Segregation.....	8, 12, 13, 24, 33
Folkbildning.....	34	SFI-undervisning.....	25
Fortbildning.....	19, 22, 23, 26, 34	Skäggetorp.....	12, 13, 33
Friluftsliv.....	34	Social utsatthet.....	37
Friskvårdstimme.....	19	Socialt företagande.....	15
Fritid.....	18, 19, 23, 25-27, 33, 34, 36, 38	Student.....	27, 28
Föreningsliv.....	28, 37	Studentbostäder.....	28
Företag.....	3, 5, 15-18, 20, 23, 25, 28, 31	Sturefors.....	11
Företagsklimat.....	16	Tekniska verken.....	5, 6, 17
Förskola.....	3, 14, 15, 18, 19, 22-24	Tillgänglighet.....	11, 34-36
Förskoleplatser.....	23	Tomtmark.....	5
Giftiga material.....	23	Tornby.....	13
Glyttinge.....	13	Trafik.....	10, 11, 13
Grönområden.....	9, 34	Transporter.....	17
Hbtq-kompetens.....	36	Trygghet.....	8, 19, 22, 29, 30
Hemsjukvård.....	32	Ungdom.....	14, 30, 33, 34, 36, 38
Hållbar.....	3, 5-9, 15, 20, 28	Ungdomsarbetslöshet.....	14
Hälsa.....	3, 6, 7, 18, 20, 22, 24, 26, 29-31, 33	Universitetet.....	11, 13, 27, 28
Idéburen sektor.....	30, 32	Utbildning.....	6, 19, 24-26, 35, 37
Idrott.....	33, 34	Utomhusbad.....	13
Integration.....	25, 26	Valla.....	6, 27, 34
Internbank.....	15	Vallaskogen.....	6, 34
Jämställdhet.....	3, 28, 35	Vegetarisk.....	20, 21
Järnväg.....	11	Vinstintresse.....	30, 31
Klimat.....	4, 5, 14, 16, 17	Våld.....	29, 30
Koldioxidneutralt.....	4, 5, 17	Vård.....	3, 6, 7, 15, 17-19, 25, 26, 30-32, 35, 36
Kollektivtrafik.....	10, 11, 13	Välfärd.....	3, 14, 15, 18, 19
Kommunal biograf.....	33	Åkermark.....	9
Kommunala bolag.....	3, 5, 15, 17	Äldre.....	3, 14, 17, 18, 31, 32, 37
Kommunalskatt.....	15	Feminism.....	35

miljöpartiet de gröna

